AGENȚIA DE STAT PENTRU PROPRIETATEA INTELECTUALĂ

A REPUBLICII MOLDOVA

Raportul
de monitorizare a pieței obiectelor proprietății industriale pentru anul 2015

Chișinău 2016

PRELIMINARII

Piaţa reprezintă un instrument de promovare a schimburilor comerciale, dar totodată şi de eficientizare a utilizării consumului de resurse, inclusiv celor de provenienţă intelectuală. În condițiile economiei de piață obiectele proprietăţii intelectuale devin un segment distinct al acesteia cu evidente trăsături specifice care rezultă preponderent din proveniența spirituală şi caracterul lor imaterial.

Piaţa proprietăţii intelectuale s-a constituit mult mai târziu, comparativ cu cea a mărfurilor şi serviciilor tradiţionale, într-un tempo mult mai rapid. Caracterul universal, cosmopolit al ştiinţei, cunoaşterii şi creaţiei accelerează acest proces, impulsionând în mod inevitabil tendinţele de globalizare a pieţei proprietăţii intelectuale.

Obiectele proprietăţii industriale (brevetele de invenţii, brevetele pentru soi de plante, mărcile de produs şi servicii, designul industrial etc.) sunt încadrate în schimburile comerciale prin modalităţile specifice ale comercializării proprietăţii intelectuale de licenţiere şi cesiune.

I. OFERTA PE PIAȚA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

Acordarea produselor intelectuale a protecției juridice confirmate în cazul proprietății industriale prin eliberarea titlurilor de protecție (brevete de invenție, certificate de înregistrare a mărcilor, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale (DMI) etc.), le transformă în mărfuri, creând, pe această cale, posibilități indispensabile comercializării lor. Cele din urmă practic reprezintă oferta potențială pe piața obiectelor proprietății industriale (OPI).

Analiza indicatorilor statistici ai protecţiei proprietăţii intelectuale în Republica Moldova face posibilă elucidarea tendinţelor privind evoluţia cuantumului de OPI expuse pe piață și prin urmare potențialul ipotetic al ofertei acestora.

În cadrul asigurării protecției juridice prin acordarea obiectelor proprietății industriale a titlurilor de protecţie juridică vom specifica următorii indicatori ai ofertei pe segmentul respectiv ai pieței:

- numărul de brevete de invenție eliberate;
- numărul de brevete de invenție menținute în vigoare (valabile);
- numărul de certificate de înregistrare a mărcilor eliberate;
- numărul de mărci valabile;
- numărul de certificate de înregistrare a DMI eliberate;
- numărul de DMI valabile;
- numărul brevetelor pentru soi de plantă eliberate;
- numărul brevetelor pentru soi de plantă valabile.

Din momentul creării Sistemului naţional de protecție a Proprietății Intelectuale, activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială este reflectată în statistica AGEPI. Informațiile statistice respective sunt publicate pe site-ul http://agepi.gov.md/transparența/statistică. Începând cu anul 2011 aceste informații au fost incluse și în Anuarul Statistic al Republicii Moldova la compartimentul ”Știință și proprietate intelectuală”.

Brevetarea invenţiilor, actualmente este considerată drept cel mai important indicator al dezvoltării tehnologice a societății. Dinamica eliberării brevetelor de invenție, brevetelor de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plantă și certificatelor pentru modele de utilitate depuse pe cale națională în anii 1993-2015 este schematic prezentată în Figura 1, iar detaliat în Tabelul 1.

Datele, confirmă un trend neuniform al procesului de depunere a cererilor, influenţat de crizele economice declanşate în anii 1998 şi 2008, dar şi de utilizarea de către AGEPI, în anii 1996-1997, a unor bonuri privind scutirea totală de plata taxelor de depunere şi examinare a cererilor de brevet, aplicate în scopul încurajării activităţii inventive.

În mod evident, aceste tendinţe se manifestă în cazul brevetelor clasice. Indicatorii protecţiei modelelor de utilitate (MU) şi a invenţiilor prin brevet de scurtă durată (BISD) nu reflectă tendinţele menţionate ca urmare a substituirii, în 2008, a MU cu BISD. Referitor la brevetele pentru soi de plantă vom menţiona că numărul restrâns al acestora şi caracterul extrem de îndelungat (20-25 ani) al elaborării pot împiedică înregistrarea unor tendinţe de lungă durată ale evoluţiei lor. Totuși pe parcursul ultimilor patru ani se întrevede o tendință a unei creșteri stabile a brevetării soiurilor de plante. Totodată, rolul agriculturii în economia țării noastre impune acordarea unei atenții deosebite sistemului de protecție a soiurilor de plante, ce dispune de un potențial mare pe piața OPI a țării noastre, dar și a celei mondiale.

Figura 1

Dinamica eliberării brevetelor de invenție, brevetelor de invenție de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plantă și certificatelor pentru modelele de utilitate pe cale națională (1993-2015)

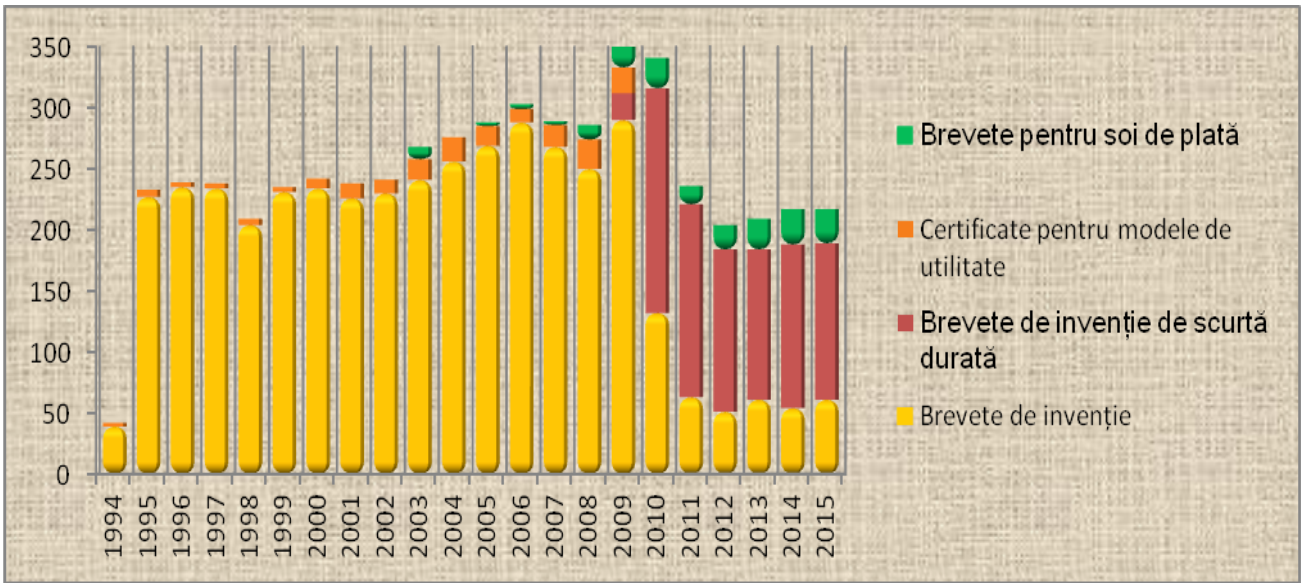

Tabelul 1

Dinamica eliberării brevetelor de invenție, brevetelor de invenție de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plantă și certificatelor pentru modelele de utilitate pe cale națională (1993-2015)

	1993-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Invenţii														
Brevete eliberate, inclusiv:	**266**	**1138**	**1222**	**288**	**268**	**251**	**290**	**132**	**63**	**51**	**61**	**54**	**61**	**4145**
- titulari naţionali	138	964	1135	287	262	248	280	125	61	47	57	49	**50**	**3703**
- titulari străini	128	174	87	1	6	3	10	7	2	4	4	5	**11**	**442**
Invenţii de scurtă durată														
Brevete eliberate, inclusiv:	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**184**	**158**	**133**	**123**	**134**	**128**	**882**
- titulari naţionali	0	0	0	0	0	0	22	181	156	133	123	130	**126**	**871**
- titulari străini	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	4	**2**	**11**
Modele de utilitate														
Certificate eliberate, inclusiv:	**9**	**25**	**76**	**11**	**18**	**24**	**21**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**184**
- titulari naţionali	9	24	73	9	17	21	18	0	0	0	0	0	0	**171**
- titulari străini	0	1	3	2	1	3	3	0	0	0	0	0	0	**13**
Soi de plante														
Brevete, eliberate, inclusiv:	**0**	**0**	**13**	**4**	**3**	**12**	**16**	**25**	**15**	**20**	**25**	**29**	**28**	**190**
- titulari naţionali	0	0	12	4	3	12	13	25	15	20	21	26	**20**	**171**
- titulari străini	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0	4	3	**8**	**19**
Total:	**275**	**1163**	**1311**	**303**	**289**	**287**	**349**	**341**	**236**	**204**	**209**	**217**	**217**	**5401**

Protecţia mărcilor. Ponderea acestora în numărul total al obiectelor de proprietate industrială supuse protecţiei în RM constituie cca 80% Ele reprezintă un instrument de ordin economic şi comercial extrem de important utilizat pentru promovarea imaginei producătorilor, produselor și serviciilor**.**

Depunerea cererilor de înregistrare și acordare a titlurilor de protecție a mărcilor, conform datelor expuse în Figura 2 și Tabelul 2, pe tot parcursul anilor de referinţă, a înregistrat o creştere ascendentă, cu excepţia crizei economico-financiare mondiale declanșate în anii 1998-1999 şi celei actuale, dar şi a embargoului asupra vinurilor moldoveneşti impus de Federaţia Rusă în 2005-2006. Ultimul factor a condus la o diminuare

a cererilor de înregistrare a mărcilor de la solicitanţii naţionali cu cca. 25 %, aceasta fiind compensată, în totalul cererilor depuse, de majorarea numărului de cereri parvenite de la solicitanţii străini.

Figura 2

Dinamica înregistrării mărcilor (1993-2015)

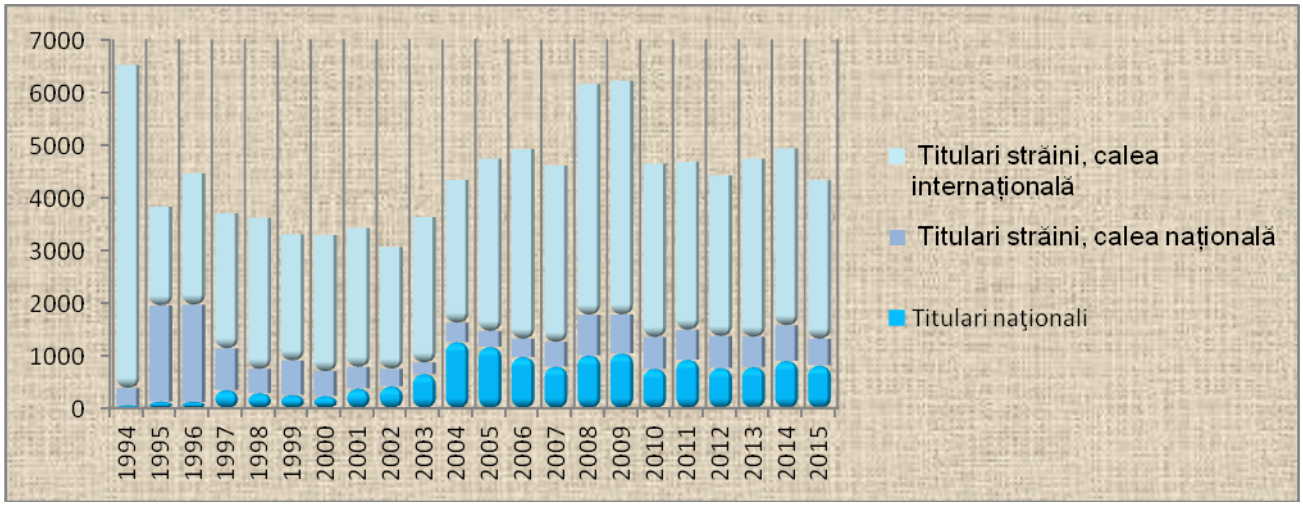

Tabelul 2

Indicatorii depunerii cererilor de înregistrare a mărcilor și acordare a protecției (1993-2015)

	1993-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Cereri depuse, inclusiv:	**14507**	**18055**	**23759**	**6144**	**6544**	**6808**	**5277**	**5454**	**5794**	**5449**	**5870**	**5511**	**5363**	**114535**
- solicitanţi naţionali	662	2535	7682	1520	1532	1581	1211	1455	1508	1403	1547	1509	1408	**25553**
- solicitanţi străini	13845	15520	16077	4624	5012	5227	4066	3999	4286	4046	4323	4002	3955	**88982**
Mărci protejate, inclusiv:	**10350**	**18389**	**19214**	**4925**	**4615**	**6163**	**6224**	**4652**	**4685**	**4425**	**4743**	**4939**	**4335**	**97659**
- titulari naţionali	174	1236	3865	976	792	1004	1044	750	924	765	783	901	812	**14026**
- titulari străini, inclusiv	10176	17153	15349	3949	3823	5159	5180	3902	3761	3660	3960	4038	3523	**83633**
-- calea națională	2160	4223	1629	343	467	770	736	602	567	606	572	675	508	**13858**
-- calea internațională	8016	12930	13720	3606	3356	4389	4444	3300	3194	3054	3388	3363	3015	**69775**

Tendinţa de creştere înregistrată în anii 1993-2008 a fost pe deplin caracteristică nu doar pentru depunerea cererilor, ci şi pentru evoluţia indicatorilor privind eliberarea titlurilor de protecţie a mărcilor. Concomitent, vom menţiona că diminuarea dramatică cu 22,5 % a cererilor din 2009 a avut aceleaşi repercusiuni asupra solicitanţilor naţionali şi asupra celor străini. Imediat după această diminuare bruscă a cererilor, tendinţa de creştere s-a restabilit, însă nivelul anului de vârf (2008), spre regret, nu a fost atins până în prezent, în a. 2015 înregistrându-se chiar o diminuare de cca 2,7% față de nivelul atins în 2014. Aceasta s-a răsfrâns preponderent asupra solicitanților străini și considerăm că este o consecință directă a înrăutățirii situației politice din zonă, influențată de conflictului militar din Ucraina.

Desenele şi modelele industriale reprezintă aspectul estetic, forma exterioară a produsului, fiind destinate sporirii imaginei și atractivității mărfurilor pentru consumatori. Totodată, ele contribuie la distingerea produselor şi diferenţierea producătorilor, îmbunătăţind imaginea companiei/produselor/serviciilor şi creând, pe această cale, titularilor avantaje competitive.

Tendințele și parametrii activității de solicitare și acordare a protecţiei pentru DMI în Republica Moldova este reflectată în Figura 3 și Tabelul 3. Indicatorii ei, în primul deceniu de funcţionare a sistemului naţional de protecţie a DMI (1994-2004), au înregistrat o ascensiune constantă. Fluctuaţiile ulterioare şi diminuarea, începând cu anul 2005, a numărului DMI înregistrate, sunt consecinţe ale mai multor factori, cei mai importanţi dintre aceştia fiind crearea în cadrul Uniunii Europene a Oficiului pentru Armonizarea Pieţei Interne, care începând cu 2003 a iniţiat colectarea de la solicitanţi a cererilor de acordare a protecţiei, embargoul Rusiei asupra vinurilor moldoveneşti, dar şi criza economico-financiară mondială. Întrucât, în Republica Moldova buteliile de vinuri sunt, în mod tradiţional, cele mai solicitate produse ale design-lui industrial, cel de al doilea factor a fost unul decisiv.

În a. 2015 a fost înregistrată o creștere a numărului de cereri depuse pentru acordarea protecției DMI (10,7%), fapt ce se datorează sporirii cu aproximativ 38,5%, față de anul trecut, a cererilor depuse de solicitanții naționali. Paralel se atestă și o creștere a desenelor/modelelor industriale ce au obținut protecția pe teritoriul Republicii Moldova (15,5%). Creșterea considerabilă a cererilor inevitabil va conduce la o creștere avansată în 2016 a numărului de obiecte ale DMI protejate.

Figura 3

Acordarea protecției pentru desene/modele industriale (1993-2015)

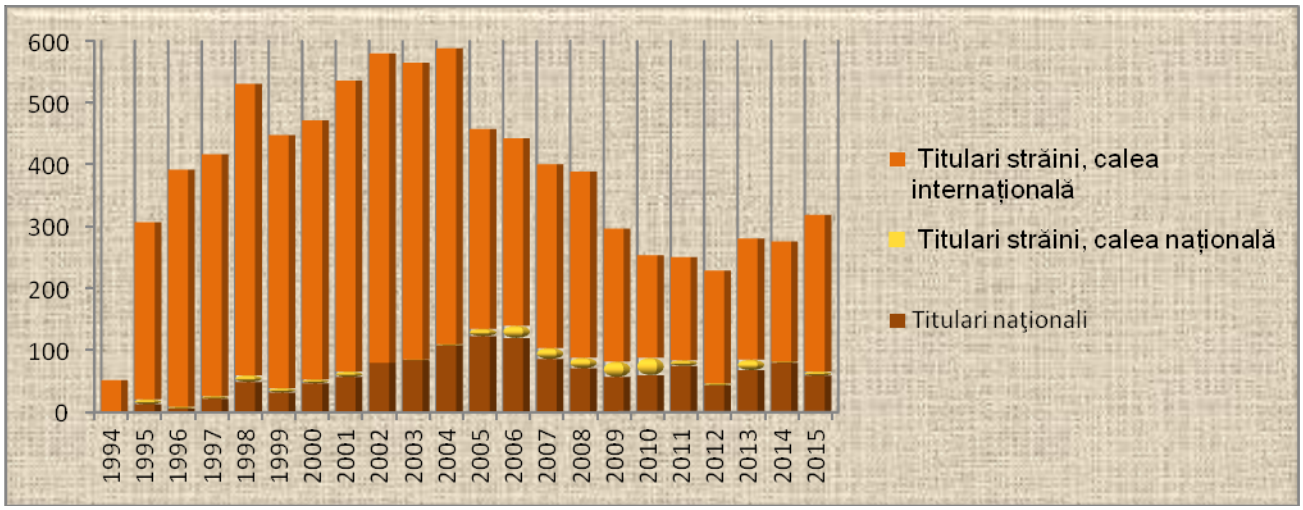

Tabelul 3

Depunerea cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor industriale și acordare a protecției (1993-2015)

	1993-1995	**1996-2000**	**2001-2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**Total**
Cereri depuse, inclusiv:	**430**	**2476**	**2927**	**443**	**393**	**384**	**276**	**289**	**280**	**300**	**381**	**318**	**352**	**9249**
- solicitanţi naţionali	25	312	673	94	64	74	67	99	80	101	112	70	**97**	**1868**
- solicitanţi străini	405	2164	2254	349	329	310	209	190	200	199	269	248	**255**	**7381**
DMI protejate, inclusiv:	**359**	**2260**	**2727**	**443**	**401**	**389**	**297**	**254**	**251**	**229**	**281**	**276**	**319**	**8486**
- titulari naţionali	13	156	452	120	86	71	57	60	75	43	68	80	**59**	**1340**
- titulari străini, total	346	2104	2275	323	315	318	240	194	176	186	213	196	**260**	**7146**
- - *calea naţională*	8	31	24	20	18	17	25	28	9	4	17	2	**7**	**210**
- - *calea internaţională*	338	2073	2251	303	297	301	215	166	167	182	196	194	**253**	**6936**

Oferta reală a obiectelor proprietății intelectuale reprezintă totalitatea bunurilor intelectuale supuse protecției (valabile, menținute în vigoare) la moment, doar acestea fiind disponibile spre comercializare prin licențiere și cesiune. Prin urmare ea include atât bunurile intelectuale autohtone, cât și cele ale titularilor străini cu excepția celor decăzute din drepturi și a celor, termenii de protecție a cărora au expirat. Exprimată într-o unitate de timp (de obicei 1 an) oferta încorporează totalitatea obiectelor proprietății intelectuale, protecția cărora este menținută în vigoare, care pentru fiecare segment al pieței PI se manifestă în mod specific.

Astfel, piața proprietății industriale a Republicii Moldova include totalitatea obiectelor proprietății industriale valabile pe teritoriul RM.

Brevetele de invenție. Conform datelor prezentate în Tabelul 4, la 31.12.2015 erau valabile 3575 brevete eurasiatice și 870 brevete naționale (inclusiv BISD), ponderea celor din urmă constituind doar 17,3% în numărul total de 5027 brevete eliberate în perioada 1993-2015.

Considerăm că această discrepanţă enormă este o consecinţă a insuficienţei mijloacelor financiare necesare achitării taxelor pentru menţinerea în vigoare a brevetelor de invenţie autohtone după expirarea perioadei de graţie, pe de o parte, şi, în mare măsură, a potenţialului tehnologic şi economic avansat al invenţiilor ce se supun protecţiei în străinătate (în cazul dat în Republica Moldova), deoarece acestea, de regulă, deja sunt valorificate și implementate în țara de origine. De asemenea, nu poate fi ignorată aplicabilitatea insuficientă a invenţiilor autohtone și lipsa unor motivații economice ale sectorului real pentru valorificarea lor.

Tabelul 4

Brevete de invenție și brevete de invenție de scurtă durată valabile la 31.12.2015, conform anului de depunere a cererii

Anii	Brevete de invenție valabile				Brevete de invenție de scurtă durată valabile
	Depuse pe calea națională		Depuse prin PCT	Depuse prin Convenția Eurasiatică	
	Titulari naționali	Titulari străini			
1996		1		43	
1997	5			39	
1998	2		1	72	
1999	2	1		60	
2000	3			68	
2001	12		2	102	
2002	7		2	106	
2003	7		1	155	
2004	5	1	4	203	

2005	15		2	244	
2006	15		6	344	1
2007	14		1	341	
2008	18		3	420	4
2009	8	1	3	481	8
2010	46	1	2	519	87
2011	37			308	102
2012	62	6		70	97
2013	43	1			127
2014	9	0			95
Total	**310**	**12**	**27**	**3575**	**521**

Referitor la țările ce dețin întâietatea în menținerea în vigoare a brevetelor de invenție în Republica Moldova la 31.12.2015, după cum rezultă din Tabelul 5, vom menționa: Statele Unite ale Americii – 863 brevete de invenție valabile, Germania – 353 brevete valabile, Franța cu 243 brevete, Elveția -228, Italia – 226, Federația Rusă – 184, Marea Britanie – 177, Belgia – 172, Japonia – 145.

Tabelul 5

Brevete de invenție și brevete de invenție de scurtă durată valabile la 31.12.2015, conform țării de origine

Țara	Brevete de invenție valabile				Brevete de invenție de scurtă durată valabile
	Depuse pe calea națională		Depuse prin PCT	Depuse prin Convenția Eurasiatică	
	Titulari naționali	Titulari străini			
Africa de Sud				11	
Australia				41	
Austria				61	
Belarus				21	
Belgia			2	170	
Canada				40	
China				47	
Cipru				11	
Coreea				22	
Danemarca				89	
Elveția		1	3	224	1
Federația Rusă			1	183	
Finlanda				34	
Franța		6	1	236	
Germania		1	3	349	
India				54	
Irlanda			2	39	
Israel		1	1	30	
Italia			3	223	
Japonia		1	7	137	
Letonia				13	
Luxemburg				44	
Marea Britanie			1	176	1

Moldova	312			1	513
Norvegia				74	
Olanda				93	
Slovenia				10	
Spania			1	30	
Statele Unite Ale Americii			2	858	3
Suedia				48	
Taiwan				10	
Turcia				18	
Ucraina				15	4
Ungaria				51	
Altele				112	
Total	**312**	**10**	**27**	**3575**	**521**

Oferta totală a brevetelor de invenție pe piața inovațională a țării noastre se formează cu includerea totalității brevetelor străine valabile în Republica Moldova. Astfel, oferta totală reală a brevetelor de invenție la 31.12.2015 a constituit 4445 brevete de invenție valabile.

La capitolul *brevete pentru soi de plante*, după cum rezultă din Tabelul 6 și 7, avem o situație mult mai favorabilă atât în contextul coraportului brevetelor naționale și străine, cât și în vederea ponderii brevetelor valabile în totalul celor eliberate, dar și în tendința trendului ultimilor ani care este într-o continuă expansiune pe parcursul anilor anteriori crizei din 2008.

Aceasta stare de lucruri datorează structurii economiei naționale a Republicii Moldova în care agricultura, tradițional ocupă un loc important și faptului că revigorarea procesului de înregistrare a soiurilor de plante a început doar în a. 2000, astfel multe brevete fiind eliberate mai puțin de cinci ani în urmă, fiind încă sub incidența facilităților acordate pentru achitarea taxelor de menținere în vigoare.

Tabelul 6

Brevete pentru soi de plantă valabile la 31.12.2015, conform țării de origine

Țara	Brevete pentru soi de plantă
Belgia	3
Germania	11
Franța	1
Ungaria	1
Italia	1
Moldova	138
România	2
Total	**157**

Tabelul 7

Brevete pentru soi de plantă valabile la 31.12.2015, conform anului de obținere a protecției

Anul de obținere a protecției	Brevete pentru soi de plantă
2015	14
2014	32
2013	25
2012	29
2011	12
2010	14
2009	12
2008	4
2007	5
2006	2
2005	8
Total	**157**

Mărci. Un evident specific al protecției mărcilor, spre deosebire de cea a invențiilor, constă în faptul că protecția și valabilitatea lor, pot fi prelungite pe un termen de 10 ani ori de câte ori este necesar cu condiția achitării taxei respective. Conform informațiilor statistice cca 40% din mărcile înregistrate de solicitanții naționali, de obicei, nu se reînnoiesc la expirarea termenului de 10 ani. Acestea sunt mărcile întreprinderilor falimentate și cele care nu au avut un impact adecvat în cadrul promovării vânzărilor și imaginei titularilor. Datele statistice privind menținerea în vigoare a mărcilor în conformitate cu anul înregistrării lor sunt reflectate în Tabelul 8.

Astfel, din cca 27,9 mii mărci înregistrate în anii 1993-2015 pe cale națională, la moment sunt valabile 19,5 mii de mărci (71% din numărul total de certificate eliberate), inclusiv 6516 certificate reînnoite, acestea de la urmă constituind 33% din numărul certificatelor valabile.

Este un indicator mult mai avansat comparativ cu cel al menținerii în vigoare a brevetelor de invenție. Aceasta se datorează în primul rând funcționalității sporite a mărcilor în calitate de instrument al promovării vânzărilor.

Datele statistice referitoare la valabilitatea mărcilor protejate pe teritoriul Republicii Moldova sunt o sursă de informare nu numai referitor la protecţia propriu - zisă, ci şi o reflectare a maturităţii economiei de piaţă, a liberei concurenţe, a interesului titularilor -

posibililor investitori străini față de ţara și piața dată, un indicator a dezvoltării economice durabile.

Tabelul 8

Numărul de mărci valabile pe teritoriul RM la 31.12.2015

Anul obținerii protecției	Mărci valabile				Numărul total de mărci valabile	Clasele CIPS incluse
	Calea națională		Aranjamentul de la Madrid			
	Numărul de certificate valabile	Clasele CIPS incluse	Numărul de certificate valabile	Clasele CIPS incluse		
2015	1320	2705	3515	8941	4835	11646
2014	1575	3454	3332	8290	4907	11744
2013	1352	2784	3565	9722	4917	12506
2012	1369	2899	3202	8496	4571	11395
2011	1484	3158	3281	8915	4765	12073
2010	1345	3091	3174	8373	4519	11464
2009	1775	4287	3358	9893	5133	14180
2008	1737	4006	4130	12012	5867	16018
2007	1145	2793	3999	11972	5144	14765
2006	577	1434	2901	7536	3478	8970
2005	503	1158	1782	4673	2285	5831
2004	573	1134	1479	4077	2052	5211
2003	333	621	1350	3744	1683	4365
2002	342	703	1219	3523	1561	4226
2001	321	743	1374	3936	1695	4679
2000	359	800	1304	4170	1663	4970
1999	480	747	1275	3729	1755	4476
1998	406	896	1589	4370	1995	5266
1997	524	903	1484	4296	2008	5199
1996	326	552	1454	4002	1780	4554
1995	1251	2291	1018	2791	2269	5082
1994	429	773	3581	10496	4010	11269
Total	**19526**	**41932**	**53366**	**147957**	**72892**	**189889**

Datorită unui grad avansat al mecanismelor economiei de piaţă şi a unui nivel mai înalt de integrare în economia mondială, companiile occidentale sunt mult mai active în promovarea mărfurilor peste hotare şi asigurarea unei protecţii eficiente a mărcilor ce le reprezintă, inclusiv în țări cu piețe minuscule cum este Republica Moldova. Pentru studiile de marketing extrem de importantă în acest context este informaţia privind clasele de produse și servicii (conform Clasificării internaționale a produselor și serviciilor (CIPS)) pentru care se efectuează protecţia. Cele 45 de clase de produse și servicii asupra cărora

actualmente se poate extinde o marcă, poate contura un tablou destul de detaliat al intenţiilor expansioniste a unor companii.

Pe piața DMI se înregistrează o situație, în mare măsură, analogică celei a invențiilor. Acordarea protecției DMI pentru o perioadă de 5 ani cu posibilitatea reînnoirii periodice ulterioare până la maximum 25 ani conduce la descreșterea permanentă cu o ciclicitate constantă de 5 ani a numărului obiectelor DMI valabile. Astfel, numărul restrâns de DMI valabile reduce oferta reală a acestora pe piața obiectelor de proprietate industrială. Informația privind valabilitatea DMI în conformitate cu anii acordării protecției este reflectată în Tabelul 9.

Tabelul 9

Numărul DMI valabile pe teritoriul RM la 31.12.2015

Anul obținerii protecției	DMI valabile				Numărul total de DMI valabile	Numărul total de desene/modele incluse
	Calea națională		Aranjamentul de la Haga			
	Numărul de certificate valabile	Numărul de desene/modele incluse	Numărul de DMI valabile	Numărul de desene/modele incluse		
2015	66	557	253	899	319	1456
2014	82	1050	194	744	276	1794
2013	85	754	195	791	280	1545
2012	43	733	182	723	225	1456
2011	34	145	122	547	156	692
2010	42	168	110	380	152	548
2009	27	92	132	412	159	504
2008	38	110	218	587	256	697
2007	35	88	207	781	242	869
2006	39	113	204	841	243	954
2005	18	47	156	320	174	367
2004	21	64	188	538	209	602
2003	15	39	145	394	160	433
2002	11	33	111	363	122	396
2001	16	41	60	181	76	222
2000	10	32	55	104	65	136
1999	5	13	54	130	59	143
1998	5	15	77	190	82	205
1997	1	1	60	178	61	179
1996			47	152	47	152
1995			20	55	20	55
1994			3	3	3	3
Total	**593**	**4095**	**2793**	**9313**	**3386**	**13408**

La 31 decembrie 2015, din numărul total de 1550 de certificate de înregistrare a DMI, eliberate de AGEPI, erau valabile 593 (38,2%), inclusiv 313 reînnoite (52,8% din certificatele valabile). Din totalul de 6936 de înregistrări internaţionale ale DMI, care au obţinut protecţie pe teritoriul Republicii Moldova, erau valabile 2793 (40,3%), inclusiv 1918 reînnoite (68,7% din înregistrările internaţionale valabile).

II. DINAMICA ȘI TENDINȚELE TRANZACȚIILOR PE PIAȚA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

Înregistrarea contractelor privind comercializarea obiectelor de proprietate industrială de către oficiile naţionale de profil constituie un specific evident al comercializării OPI şi se referă la contractele de cesiune, licenţă, franchising şi gaj. Oportunitatea înregistrării obligatorii a contractelor de cesiune derivă din cedarea totală a drepturilor asupra obiectelor cesionate şi necesitatea modificării ulterioare a titlurilor de protecţie. Cât priveşte înregistrarea contractelor de licenţă şi de franchising, în practica mondială se aplică atât înregistrarea obligatorie, cât şi cea facultativă a acestora. În Republica Moldova înregistrarea contractelor menționate este facultativă, iar ținerea Registrului respectiv se efectuează de AGEPI.

Coraportul dintre diverse modalităţi de utilizare comercială a obiectelor de proprietate industrială în Republica Moldova, conform datelor Registrului deținut de AGEPI este reflectat în Tabelul 10. Informaţiile prezentate denotă dominaţia totală a cesiunii, ponderea cumulativă a căreia constituie 86,1 %.

Această stare a lucrurilor este preponderent o consecinţă a specificului cesiunii, ce după cum s-a menționat anterior, presupune emiterea unui nou titlu de protecţie pe numele cesionarului. Totodată, dominaţia cesiunii este de asemenea urmare a transparenţei insuficiente în țara noastră a activităţilor antreprenoriale şi a cotei sporite a economiei tenebre. În asemenea circumstanţe, indicatorii ce servesc drept bază pentru calcularea cuantumului redevenţelor (profiturile obţinute, cifrele de afaceri atinse, volumul natural al producţiei fabricate etc.), nu pot fi veridic determinați, iar titularii de drepturi deseori renunţă la licenţiere, preferând cesiunea ca o cale mai simplă de obținere a unor efecte mai mici dar în schimb sigure, din comercializarea creațiilor sale.

În a. 2015, numărul contractelor de comercializare a OPI (Tabelul 10) s-a diminuat.

Tabelul 10

Dinamica înregistrării contractelor de comercializare a OPI

Contracte	1994 - 1995	1996 - 2000	2001 - 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total	%
Cesiune	6	251	560	115	111	134	131	134	219	153	181	160	147	2302	86,1
Licenţă	10	27	65	21	14	17	17	13	20	27	23	30	21	305	11,4
Gaj	0	0	2	1	1	1	0	0	1	8	10	2	6	32	1,2
Franchising	0	2	2	3	1	2	4	0	2	3	2	10	4	35	1,3
Total	16	280	629	140	127	154	152	147	242	191	216	202	178	2674	100

Examinarea informaţiei incluse în registrele de transmitere a drepturilor asupra obiectelor de proprietate industrială relevă prezenţa neîntreruptă a tranzacţiilor doar pe segmentul mărcilor (Tabelele 11 și 12). Ponderea invenţiilor şi DMI este nesemnificativă, iar în unele perioade tranzacţiile pe aceste segmente chiar lipsesc din registrele respective ținute de AGEPI.

Tabelul 11

Repartizarea contractelor de cesiune pe obiecte de proprietate industrială

OPI	Anii													
	1994-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Invenţii	0	22	21	9	1	2	4	0	0	2	1	4	5	71
Modele de utilitate	0	2	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0		6
Mărci	6	222	513	103	109	128	120	132	219	148	176	154	142	2172
DMI	0	5	25	2	1	3	7	2	0	3	3	2		53
Total	**6**	**251**	**560**	**115**	**111**	**134**	**131**	**134**	**219**	**153**	**181**	**160**	**147**	**2302**

Tabelul 12

Repartizarea contractelor de licenţă pe obiecte de proprietate industrială

OPI	Anii													
	1994-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Invenţii	9	9	2	0	0	1	1	0	1	2	4	4	5	38
Modele de utilitate	0	1	0											1
Mărci	1	16	61	21	14	16	16	13	19	25	19	25	16	262
DMI	0	1	2	0	0	0	0	0	0			1		4
Total	**10**	**27**	**65**	**21**	**14**	**17**	**17**	**13**	**20**	**27**	**23**	**30**	**21**	**305**

Generalizarea datelor privind divizarea pe obiecte a contractelor de utilizare comercială a obiectelor proprietății industriale pe parcursul anilor 1994-2015 denotă ponderea de 93,3% a mărcilor, 4,2% a invenţiilor, 2,2% a DMI şi respectiv 0,3% a

modelelor de utilitate, în totalul contractelor incluse în registru. Informaţiile expuse confirmă caracterul fragmentar al pieţei proprietăţii industriale din ţara noastră şi în mod special lipsa unei pieţe a produselor şi elaborărilor cu caracter inovaţional.

La capitolele invenţii și DMI putem constata doar prezenţa unor tranzacţii ocazionale. Astfel, informaţiile prezentate demonstrează că piața inovaţională practic bate pasul pe loc, fiind doar una în devenire.

În Tabelul 13 este reflectat numărul obiectelor de proprietate industrială incluse în contractele de comercializare a acestora în perioada 2009-2015. Informațiile expuse în Tabelul 13 denotă o activitate mai intensivă, în acest sens a titularilor străini la compartimentele licențiere și cesiune, excepție constituind doar operațiunile de gajare, în care domină titularii naționali.

De menționat că pe parcursul anilor 2012-2013 gajarea OPI (în mod exclusiv a mărcilor) a căpătat o amploare deosebită (8 contracte cu 30 de OPI și respectiv 10 contracte cu 40 de OPI incluse), ca în 2014 să fie întreruptă complet. Această stare a lucrurilor, pe fundalul devalorizării mărcilor întreprinderilor falimentate, trezește nedumeriri și urmează a fi examinată în mod special.

Tabelul 13

Dinamica înregistrării cesiunii, licențierii, franchisingului, gajului obiectelor proprietății industriale incluse în contractele de comercializare (contracte/obiecte)

Decizii de înregistrare a contractelor	***Anii***														**TOTAL**	
	2009		***2010***		***2011***		***2012***		***2013***		***2014***		**2015**			
Contracte de cesiune, total:	**131**	**322**	**134**	**297**	**219**	**287**	**153**	**259**	**181**	**275**	**160**	**282**	**147**	**265**	**1125**	**1987**
a) titulari naţionali, total:	**55**	**114**	**72**	**116**	**45**	**61**	**78**	**100**	**118**	**149**	**85**	**124**	**91**	**154**	**544**	**818**
· invenţii	3	4							1	1	3	3	2	2	**9**	**10**
· mărci	47	98	71	113	45	58	75	97	113	144	80	116	89	152	**520**	**778**
· desene /modele industriale	5	12	1	3		2	3	3	3	3	2	5			**14**	**28**
· modele de utilitate						1			1	1					**1**	**2**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
b) titulari naţionali, total:	**76**	**208**	**62**	**181**	**174**	**226**	**75**	**159**	**63**	**126**	**75**	**158**	**56**	**111**	**581**	**1169**
· invenţii	1	1					2	3			1	1	3	3	**7**	**8**
· mărci	73	205	62	180	174	226	73	155	63	126	74	157	53	108	**572**	**1157**
· desene /modele industriale	2	2		1				1							**2**	**4**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
Contracte de licenţă, total:	**17**	**38**	**13**	**36**	**20**	**43**	**27**	**65**	**23**	**65**	**30**	**61**	**21**	**26**	**151**	**334**
a) titulari naţionali, total:	**2**	**3**	**4**	**4**	**9**	**25**	**8**	**23**	**4**	**4**	**12**	**26**	**4**	**4**	**43**	**89**
· invenţii	1	2			1	1	1	2	1	1					**4**	**6**
· mărci	1	1	4	4	8	24	7	18	3	3	11	25	4	4	**38**	**79**
· desene /modele industriale								2			1	1			**1**	**3**
· modele de utilitate								1							**0**	**1**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**

b) titulari străini, total:	**15**	**35**	**9**	**32**	**11**	**18**	**19**	**42**	**19**	**61**	**18**	**35**	**17**	**22**	**108**	**245**
· invenţii							1	1	3	4	4	6	5	5	**13**	**16**
· mărci	15	35	9	32	11	18	18	41	16	57	14	29	12	17	**95**	**229**
· desene /modele industriale															**0**	**0**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
Contracte de franchising, total:	**4**	**6**	**0**	**0**	**2**	**5**	**3**	**3**	**2**	**2**	**0**	**0**	**6**	**6**	**17**	**22**
a) titulari naţionali, total:	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**5**	**1**	**1**	**1**	**1**	**0**	**0**	**6**	**6**	**10**	**13**
· invenţii															**0**	**0**
· mărci					2	5	1	1	1	1			6	6	**10**	**13**
· desene /modele industriale															**0**	**0**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
b) titulari străini, total:	**4**	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**7**	**9**
· invenţii															**0**	**0**
· mărci	4	6					2	2	1	1					**7**	**9**
· desene /modele industriale															**0**	**0**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
Contracte de gaj, total:	**0**	**0**	**2**	**3**	**1**	**1**	**8**	**30**	**10**	**40**	**0**	**0**	**4**	**8**	**25**	**82**
a) titulari naţionali, total:	**0**	**0**	**2**	**3**	**1**	**1**	**8**	**30**	**8**	**38**	**0**	**0**	**3**	**4**	**22**	**76**
· invenţii															**0**	**0**
· mărci			2	3	1	1	8	30	8	38			3	4	**22**	**76**
· desene /modele industriale															**0**	**0**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**
b) titulari străini, total:	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**	**0**	**1**	**4**	**3**	**6**
· invenţii															**0**	**0**
· mărci									2	2			1	4	**3**	**6**
· desene /modele industriale															**0**	**0**
· modele de utilitate															**0**	**0**
· denumiri de origine															**0**	**0**
· soi de plante															**0**	**0**

numărul de contracte înregistrare
numărul de obiecte transmise

III. INFRASTRUCTURA PIEȚEI PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Constituirea și funcționarea pieței în mare măsură este în funcţie de infrastructura și eficiența ei. În cazul proprietății intelectuale această dependență este și mai evidentă deoarece mărfurile ce se expun pe piața respectivă dețin un caracter imaterial, fiind astfel un obiect netradițional al relațiilor de piață, modalitățile și instrumentele comercializării acestora fiind extrem de specifice.

Infrastructura pieței PI întrunește mecanismele și instituțiile ce sunt destinate asigurării funcționării acesteia în conformitate cu principiile ei fundamentale. Principalele

elemente ale infrastructurii pieței proprietății intelectuale cuprind: evaluarea PI, intermedierea și consultingul în depunerea cererilor de acordare a protecției juridice creațiilor spirituale și utilizarea lor eficientă, structurile de promovare a inovării şi transferului tehnologic (agenții, centre, parcuri științifico-tehnologice (PȘT), incubatoare inovaționale (II) etc.).

Baza normativă a ***activităţilor de evaluare*** a proprietăţii intelectuale în Republica Moldova a fost elaborată pe parcursul anilor 2002-2003 și include Legea cu privire la activitatea de evaluare şi două regulamente aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003[1]: Regulamentul cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală cu Indicaţiile metodice aferente şi Regulamentul cu privire la atestarea evaluatorilor de proprietate intelectuală.

Astfel, în conformitate cu prevederile actelor normative menţionate, în anul 2004, AGEPI a organizat cursuri de pregătire profesională a specialiştilor în evaluare şi a atestat primii 8 evaluatori. În 2009, conform prevederilor actelor normative în vigoare, 5 dintre aceştia au fost reatestaţi. În 2010 au fost desfășurate cursuri repetate pentru pregătirea evaluatorilor în urma cărora au fost atestați alţi 15 evaluatori. În anul 2009, 2014 și 2015 au avut loc reatestări a evaluatorilor în urma cărora au rămas doar 8 persoane certificate. Astfel, datorită faptului că utilizarea comercială a OPI în RM este extrem de limitată, din cei 23 de evaluatori atestaţi, actualmente doar 8 persoane activează frecvent în domeniul evaluării proprietăţii intelectuale.

Principalii indicatori ai activităţii evaluatorilor OPI reflectaţi în Tabelul 14 denotă dominaţia totală a mărcilor în OPI supuse evaluării. Printre evaluările efectuate în scopul determinării prejudiciilor cauzate de utilizarea ilicită a proprietăţii intelectuale prevalează la fel mărcile. Ponderea relativ modestă a programelor pentru calculator, pe fundalul cuantumului enorm și comercializării extinse a acestora, este urmare a faptului că evaluarea lor a încetat să fie o activitate ieşită din comun, transformându-se în una de o complexitate redusă. Valoarea lor deseori se determină prin metode relativ simpliste, fără a recurge la serviciile unor evaluatori profesioniști.

În Tabelul 14 este prezentată informația referitoare la numărul OPI evaluate pe parcursul anilor 2004-2015. Vom menționa că datele anului 2015 sunt incomplete, dar oricum se constată o diminuare a OPI evaluate, care considerăm că este o consecință a

[1] Legea cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18.04.2002; Regulamentul cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală și Regulamentul cu privire la atestarea evaluatorilor adoptate prin Hotărârea Guvernului nr. 783 din 30.06.2003.

dezicerii băncilor comerciale de a accepta garantarea creditelor bancare prin gajarea mărcilor dar totodată a conștientizării insuficiente a oportunității includerii adecvate a OPI în circuitul economic de către corpul managerial din RM.

Tabelul 14

Informație privind evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală în dinamică pentru anii 2004-2015

Evaluarea OPI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Brevete de invenție	9	17	2	2	2	3	2	5	4	1	2		**49**
Brevete pentru soi de plantă	6												**6**
Mărci	9	59	3	6	7	9	11	28	38	84	61	70	**385**
Obiecte ale dreptului de autor											1	2	**3**
Programe pentru calculator	4					6	6	26	40	71	73	6	**232**
Baze de date					4	2	0	1	7	26	2		**42**
Estimarea prejudiciilor ca rezultat a utilizării ilegale a OPI	0	0	0	3	0	5	7	34	27	16	5	1	**98**
Alte OPI	0	0	3	0	4	14	22	19	6	41	3	1	**113**
Total	28	76	8	11	17	39	48	113	122	239	147	80	**928**

Cu adevărat îngrijorător este faptul că din totalitatea OPI supuse protecției și menținute în vigoare doar mărcile au fost depuse în calitate de gaj în vederea obținerii creditelor bancare. Astfel, utilizarea patrimoniului gajat pentru rambursarea creditelor neperformante se aplică în urma constatării incapacității financiare de rambursare a acestora. De regulă, intră în incapacitate de rambursare întreprinderile cu dificultăți financiare în prag de falimentare. Mărcile unor astfel de întreprinderi, având conotații negative, practic nu mai prezintă un patrimoniu cu o valoare avansată și un grad suficient de lichiditate. Prin urmare gajarea mărcilor ar trebui reglementată mai strict sau chiar parțial limitată.

Activitatea de intermediere și consultanță în obținerea protecției juridice și utilizarea eficientă a rezultatelor activității intelectuale se efectuează de instituțiile și companiile specializate, dar și de mandatarii autorizați. Ultimii îmbină activitatea de consulting cu serviciile de intermediere în relațiile autorilor/titularilor creațiilor intelectuale cu AGEPI și oficiile de PI din străinătate. Actualmente, în Registrul mandatarilor autorizați din Republica Moldova sunt înregistrați 129 (inclusiv 15 suspendați) mandatari autorizați cu suportul cărora se înregistrează majoritatea obiectelor de proprietate intelectuală parvenite pe cale națională.

Activitatea mandatarilor de depunere a cererilor de protecție a OPI este reflectată în Tabelul 15. Informația expusă în tabel denotă o pondere mult mai avansată a mărcilor depuse spre înregistrare prin intermediul mandatarilor comparativ cu alte OPI.

Principalii indicatori ai activității mandatarilor în ultimii șase ani sunt expuși în informațiile prezentate în Tabelul 15.

Tabelul 15

Cuantumul și ponderea cererilor de înregistrare a OPI, depuse prin intermediul mandatarilor autorizați din RM

Indicatori	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul CBI depuse de mandatari	91	59	62	76	114	113
Ponderea CBI depuse de mandatari în totalul CBI depuse pe cale națională, (%)	26,8	20,8	22,2	26,3	48,5	48,7
Numărul cererilor de înregistrare a mărcilor depuse prin mandatari	1283	1544	1355	1454	1357	1241
Ponderea cererilor de înregistrare a mărcilor depuse prin mandatari în totalul cererilor de înregistrare a mărcilor depuse pe cale națională, (%)	62,9	67,9	64,7	67,2	65,5	62,6
Numărul cererilor de înregistrare a DMI depuse prin mandatari	58	43	52	21	27	48
Ponderea cererilor de înregistrare a DMI depuse prin mandatari în totalul cererilor de înregistrare a DMI depuse pe cale națională, (%)	56,3	50,0	43,7	17,5	35,1	44
Ponderea cererilor de înregistrare a OPI în totalul cererilor OPI depuse pe cale națională, (%)	57,7	62,3	58,9	60,3	62,8	60,3

***Numărul parcurilor științifico-tehnologice, incubatoarelor de inovare și rezidenților acestora*,** reflectat în Tabelul 16, spre regret, stagnează în ultimii ani. Este consecința caracterului declarativ a unor facilități fiscale, acordate inițial rezidenților parcurilor, însă neaplicate în practică, dar și a motivației insuficiente a dezvoltării inovaționale. Nu poate fi ignorată nici lipsa unor instrumente de încurajare a activității inovaționale pe larg practicate în străinătate cum ar fi fondurile venture, creditele preferențiale, vacanțele fiscale etc.

Tabelul 16

Evoluția activității parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare

Infrastructura inovațională	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Parcuri științifico-tehnologice	2	3	3	3	3	3	3	3
Incubatoare de inovare	1	1	1	2	6	7	7	8
Rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice	27	25	24	16	20	29	25	21
Rezidenți ai incubatoarelor de inovare	2	4	7	6	8	18	16	11

Pe parcursul anului 2015 în cadrul celor 3 parcuri ştiinţifico-tehnologice (Academica, Micronanoteh, Inagro) şi 8 incubatoare de inovare (Inovatorul, Innocenter, Inventica USM, Politehnica, Nord, Antreprenorul Inovativ, Media Garage, IT4BA) se numără 32 întreprinderi-rezidente.

În anul 2015 a fost organizat un concurs de proiecte privind crearea unui incubator de inovare. Ca rezultat, prin Hotărârea Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, nr. 189 din 30 iulie 2015, a fost creat Incubatorul de Inovare „IT4BA (Information Technologies for Business Applications)" în cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei.

Indicii cantitativi cumulaţi pentru parcurile ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarele de inovare sunt prezentaţi în tabelul 17.

Tabelul 17

Indicii cantitativi ai parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarelor de inovare pentru anul 2015

Nr.	Denumirea PŞT/II	Nr. obiectelor de PI aplicate	Investiții (mii lei)	Valoarea totală a producției inovaționale (mii lei)	Valoarea producției inovaționale exportate (mii lei)	Numărul de rezidenți
1.	PŞT. „Academica"		500	8309,3	160	19
2.	II „Inovatorul"					1
3.	PŞT "Inagro"					
4.	PŞT "Micronanoteh"	1	2542,4			2
5.	II "Politehnica"					
6.	II "Inventica-USM"	2	2200			1
7.	II "Nord"					
8.	II "Innocenter"	1	300	20	20	2
9.	II "Antreprenorul Inovativ"		1360	6857		7
10.	II IT4BA					
11.	II „Media Garage"					
Total		**4**	**6902,4**	**15186,3**	**180**	**32**

Parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele inovaționale menționate în tabelul 16 au servit drept bază pentru crearea unor clustere științifico-tehnologice, procesul de promovare a cărora este actualmente în desfășurare.

Încheiere

Prezentul raport de monitorizare a pieței proprietății industriale a Republicii Moldova este elaborat în conformitate cu Mecanismul de monitorizare a pieței proprietății intelectuale.

În contextul parametrilor ofertei obiectelor cesionate și a celor depuse în gaj în vederea obținerii creditelor bancare, evaluărilor OPI, activității mandatarilor – el este complet. Totodată, numărul real al tranzacțiilor de licențiere a obiectelor PI, înregistrarea cărora este facultativă, poate devia de la cel expus în raport. Prin urmare acesta reflectă doar tendința generală a tranzacțiilor respective.

Drept bază pentru prezentul raport a fost utilizat materialul expus în raportul precedent, actualizat cu datele privind indicatorii pieței OPI pentru anul 2015 și completat cu unele informații noi.